

GUIA DOCENT
CURS 2023-24

FITXA TÈCNICA DE L'ASSIGNATURA

Dades de l'assignatura	
Nom	Filosofia del llenguatge i hermenèutica
Codi	211191
Titulació	Batxillerat en Filosofia
Curs	Primer
Semestre	Segon
Crèdits ECTS	5
Caràcter	Obligatòria
Mòdul	Formació bàsica
Universitat	Ateneu Sant Pacià
Horari	Dilluns 11:15-13; dijous 11:15-12:05.
Professor/s	Ferran Jarabo
Descriptor	La dimensió lingüística i la dimensió interpretativa (hermenèutica) de l'home estan estretament vinculades: parlar és interpretar, i la interpretació té com a objecte privilegiat el llenguatge. Caracteritzem la dimensió lingüística per les funcions sintàctica (ordenar), semàntica (significar) i pragmàtica (interacció social). Estudiem algunes controvèrsies i fem alguns breus excursos a grans autors que han reflexionat sobre el llenguatge. Presentem la dimensió hermenèutica fent una panoràmica històrica d'alguns dels intents més significatius d'interpretació (i dels diversos àmbits on foren duts a terme), juntament amb les teoritzacions filosòfiques vinculades a aquests intents. Esbossem una valoració d'aquestes teoritzacions.
Modalitat de impartició	Presencial
Llengua	Català

Docent	
Nom	Fernando Jarabo Carbonell
Departament	Filosofia pràctica i humanitats
Despatx	
e-mail	Fjarabo.filosofia@edusantpacia.cat
Telèfon	93.453.43.38.
Horari de tutories	Concertar

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

Contextualització de l'assignatura
Aportació al perfil professional de la titulació
L'estudi del llenguatge representa un dels camps d'investigació més fecunds de la filosofia contemporània, fet pel qual els seus resultats han estat aplicats amb especial rellevància a les disciplines que articulen el Grau. L'objectiu de l'assignatura és facilitar a l'alumnat l'adquisició de les competències bàsiques necessàries per tal d'analitzar, valorar i emetre judicis fundats sobre les implicacions socials de les diverses situacions comunicatives. A fi assolir aquesta finalitat, es plantejaran els principals mecanismes de l'argumentació operants en l'àmbit de la filosofia i la interpretació humanística i tecnològica
Prerequisits
Cap

Competències - Objectius
Competències de l'assignatura
Competències Generals
CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis. CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions. CE6. Que el alumne adquireixi i sàpiga utilitzar les nocions gnoseològiques fonamentals com ara "coneixement", "veritat", etc .; que aprengui quines són les grans orientacions històriques que s'han donat en la teoria del coneixement; i que sigui capaç de comprendre les implicacions i connexions de tals nocions i orientacions en altres camps temàtics com la filosofia del llenguatge o la metafísica. CE7. Que l'alumne s'introdueixi en els rudiments de l'anàlisi filosòfica del llenguatge i en els autors, conceptes i teories que han tractat de tematitzar l'art de la interpretació dels textos (hermenèutica). CE8. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics. CE9. Que l'alumne sigui capaç de comprendre la rellevància històrica i sistemàtica de les grans qüestions de l'ontologia, la diferència entre una ontologia general i la metafísica, els grans problemes metodològics de la metafísica clàssica (analogia) i els principals capítols sistemàtics (estructures de l'ens finit, transcendents, possibilitat d'una teologia natural, etc.). Que sigui capaç, també, de comprendre les relacions profundes i conseqüències que tals qüestions tenen en altres àmbits filosòfics com la teoria del coneixement, la ètica, el pensament polític, etc. CE10. Que l'alumne s'introdueixi en la comprensió i ús dels grans conceptes, principis i lleis que sorgeixen de l'anàlisi lògic del pensament i del llenguatge, desenvolupant la seva pròpia capacitat de pensar; que conegui les diferències entre l'enfocament més tradicional de la lògica, amb totes les seves implicacions filosòfiques, i l'enfocament matemàtic contemporani; i que aprengui també, a través dels exercicis corresponents, les tècniques deductives més fonamentals de la sil·lògica aristotèlica i dels càlculs de la lògica matemàtica elemental.
Competències Específiques (Mòdul: Formació bàsica)
CE1. Que l'alumne sigui capaç d'adquirir les habilitats necessàries per començar a analitzar, comprendre i manejar sistemàticament la terminologia bàsica dels grans àmbits temàtics de la filosofia i a distingir-los segons la seva naturalesa, objecte i mètodes propis.

CE2. Que l'alumne adquireixi habilitats d'argumentació específicament filosòfiques fonamentals sobre les qüestions que s'estudiaran en els diversos camps temàtics de la filosofia, detectant problemes i apories, i sabent posicionar-se personalment de forma reflexionada, crítica, flexible i respectuosa amb les altres opinions.

CE4. Que l'alumne adquireixi les habilitats necessàries per poder usar correctament els principis hermenèutics en les seves pròpies aproximacions als textos i als problemes filosòfics.

CE6. Que l'alumne adquireixi habilitats avançades pel que fa a la interpretació i comentari dels textos filosòfics.

BLOCS TEMÀTICS I CONTINGUTS

Continguts – Unitats Temàtiques
UNITAT 1: Filosofia del llenguatge
Tema 1: Introducció general
<ul style="list-style-type: none"> 1.1 El llenguatge com a fet humà. 1.2. Llenguatge i cultura. 1.3. El gir lingüístic i la filosofia contemporània.
Tema 2: Semiòtica
<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Semiòtica i filosofia del llenguatge. 2.2. Signes, conceptes i coses. 2.3. Significació i comunicació. 2.4. Teoria dels codis.
Tema 3: Semàntica
<ul style="list-style-type: none"> 3.1 Nocions bàsiques: oracions, enunciats, proposicions. 3.2. Sentit i referència. 3.3. Semàntica filosòfica: referencialisme i jocs del llenguatge. 3.4. Semàntica lingüística: Estructuralisme, Pragmàtica i Cognitivisme. 3.5. Una semàntica realista?
Tema 4: Pragmàtica
<ul style="list-style-type: none"> 4.1. Enunciació i enunciat. 4.3. Actes de parla: illocucions, perlocucions, performatius. 4.4. La conversació i el principi de cooperació: John Grice. 4.5. La teoria de la rellevància: Deidre Wilson i Dan Sperber
UNITAT 2: Hermenèutica
Tema 5: Retòrica
<ul style="list-style-type: none"> 5.1. Definició de retòrica. 5.2. Matèria, gèneres i parts. 5.3. "Inventio", "dispositio" i "elocutio". 5.4. Retòrica i Pragmàtica: "Memoria" i "Actio"
Tema 6: Hermenèutica

- 6.1. El desenvolupament històric de l'hermenèutica.
- 6.2. Hermenèutica teològica.
- 6.3. Hermenèutica filosòfica: M. Heidegger, H.-G. Gadamer, P. Ricoeur

METODOLOGIA DOCENT

Aspectes metodològics generals de l'assignatura

Metodologia Presencial

Per al desenvolupament de l'assignatura es faran servir les següents estratègies:

Mètode expositiu: Presentació del contingut teòric mitjançant classe presencial i documentació a la plataforma.

Anàlisi de textos y comentaris: Lectura personal y comentari de textos clau que recullen els continguts principals de la assignatura.

Presentació escrita: Contestació i lliurament per por part del estudiant dels qüestionaris i anàlisis de lectures de les unitats temàtiques requerides.

RESUM D'HORES DE TREBALL DE L'ALUMNAT

MODALITAT PRESENCIAL

Treball a l'aula			Treball o activitats fora de l'aula		
Classes teòriques	Exposicions	Tutoria col·lectiva	Treball personal	Tutoria personal	Exàmens
42	8	8	55	8	5
CRÈDITS ECTS: 5					125 hores

AVALUACIÓ I CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

MODALITAT PRESENCIAL

ACTIVITATS D'AVUACIÓ	CRITERIS	PES
Examen escrit (febrer i juny)	Tindrà com a objectiu comprovar la capacitat d'aplicar les competències adquirides en les activitats realitzades durant cada semestre.	45%
Portafoli d'activitats	Cada tema incorporarà una activitat final que haurà de presentar-se, com a part d'una avaluació continuada, durant els terminis previstos al principi de cada semestre.	45 %
Examen oral	Al final de curs, l'alumnat argumentarà públicament un assumpte de selecció prèvia i lliure, d'acord amb les regles de la	10%

*Per a poder realitzar la prova escrita tant de la convocatòria ordinària com extraordinària cal haver realitzat la resta d'activitats que són objecte d'avaluació.

CONVOCATÒRIA EXTRAORDINÀRIA (PRESENCIAL):

Els criteris d'avaluació són els mateixos que en la convocatòria ordinària, per la qual cosa cal aportar totes les activitats d'avaluació considerades en el curs. Es guardaran les notes de les activitats realitzades, a l'espera de que es realitzin les activitats pendents. En aquesta avaluació s'aplicaran els mateixos criteris de ponderació que en l'avaluació ordinària.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia Bàsica

- J. Lyons, *Introducción al lenguaje y a la lingüística*, Barcelona: Teide, 1993.
 Ch. Perelman – L. Olbrechts-Tyteca, *Tratado de la argumentación: la nueva retórica*, Madrid: Gredos, 1989.
 F. de Saussure, *Curso de lingüística general*, Buenos Aires: Losada, 2007.
 J. Searle, *Actos de habla: ensayo de filosofía del lenguaje*, Madrid: Cátedra, 1990.
 L. Wittgenstein, *Tractatus Logicus-Philosophicus. Investigaciones Filosóficas*. Madrid: Gredos, 2017.

Un bon manual per orientar-se pels aspectes filosòfics de l'assignatura és:

- F. Conesa y J. Nubiola, *Filosofía del lenguaje*, Barcelona: Herder, 1999.

Bibliografia Complementària

- J. J. Acero et al., *Introducción a la filosofía del lenguaje*, Madrid, Cátedra, 1996.
 K. Bühler, *Teoría del lenguaje*, Madrid: Alianza Editorial, 1996.
 E. Coreth, *Cuestiones fundamentales de hermenéutica*, Barcelona, Herder, 1972.
 J. Courtès, *Semiótica. Diccionario razonado de la Teoría del Lenguaje*. Madrid: Gredos, 2004.
 F. D'Agostini, *Analíticos y continentales*. Madrid: Cátedra, 2018.
 M. Dovry, S. Moirand (eds.), *La argumentación, hoy: encuentro entre perspectivas teóricas*. Barcelona: Montesinos, 2008.
 H.-G. Gadamer, H.-G., *Verdad y método I-II*, Salamanca: Sígueme, 1977, 1994.
 J. Grondin, J., *Introducción a la hermenéutica filosófica*, Barcelona: Herder, 1999.
 J. Grondin, *¿Qué es la hermenéutica?*, Barcelona: Herder, 2008.
 R. Marafioti, *Teoría de la argumentación: a 50 años de Perelman y Toulmin*. Buenos Aires: Biblos, 2010.
 D. Sperber y D. Wilson, *La relevancia: comunicación y procesos cognitivos*. Madrid: Visor, 1994.